ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:
№ БД 5510300-3.03
2021 йил "4" июн

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
121-сонли буйруқ
2021 йил "4" июн

БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАР ГИГИЕНАСИ МОДУЛ ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	500000	Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим соҳаси:	510000	Соғлиқни сақлаш
Таълим йўналишлари:	5510300	Тиббий профилактика иши

Тошкент – 2021

Тузувчилар:

Н.Ж.Эрматов	- ТТА «Болалар, ўсмирлар ва овқатланиш гигиенаси» кафедраси мудири, т.ф.д., доцент
Ф.Л.Азизова	- ТТА «Болалар, ўсмирлар ва овқатланиш гигиенаси» кафедраси , т.ф.д., доцент
Н.И. Юсуфов	- ТТА «Болалар, ўсмирлар ва овқатланиш гигиенаси» кафедраси , ассистенти

Тақризчилар:

Саломова Ф.И.	-	ТТА «Атроф муҳит гигиенаси» кафедраси мудири, т.ф.д., доцент
Хамракулова М.А.	-	Санитария гигиена ва касб касалликлари илмий текшириш институти даволаш ишлари бўйича директор ўринбосари, т.ф.д., доцент

Модул дастури Тошкент тиббиёт академиясида ишлаб чиқилди.

Модул дастури Тошкент тиббиёт академияси кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил “26” майдаги “12”-сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасаларароо Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил “13” апрелдаги 3-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил “4” июндаги 121-сонли буйруғининг 1-иловаси билан модул дастури рўйҳати тасдиқланган.

1.Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни

Ушбу модул дастури Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти ва бакалавриат таълим йўналиши малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Ушбу дастур асосида замонавий педагогик технологияларни ўқитиш жараёнига тадбиқ этиб, талабани назарий маълумотидан бошланғич амалий кўникмаларни фантомларда бажаришга ўргатиб ва орттирилган кўникмаларни замонавий тиббий технологиялар орқали амалиёт билан уйғунлаштирган ҳолда мустақил равишда болалар ва ўсмирларнинг ҳар томонлама етук қилиб тарбиялашга ва уларнинг соғлом вояга етишига замин яратиб беради. Бунда асосий ўринди соғлиқни сақлашда профилактика йўналишини таъминловчи мутаҳассисларга қаратилган. Дастурнинг мақсад ва вазифаларини ечими якунида талаба горизонтал ва вертикал интеграция жараёнларида олган билим ва амалий кўникмаларни уйғунлаштириб, етук, рақобатбардош, мустақил фикрлаш қобилиятига эга бўлган болалар ва ўсмирлар гигиенаси врачи бўлиб шаклланади.

Болалар ва ўсмирлар гигиенаси – болалар ва ўсмирлар жамоасини ўсиш ва ривожланишини мустаҳкамлаш, уларнинг саломатлик ҳолатини муҳофаза қилиш, гигиеник талабларга мос келадиган таълим ва тарбия шароитини яратиш, турли таълим муассасаларида тарбияланаётган болалар ва ўсмирлар саломатлик ҳолатини яхшилаш ва улар орасида касалликларни камайтиришда муҳим аҳамиятга эга.

Болалар ва ўсмирлар гигиенасининг асосий жиҳатлари турли таълим муассасаларида болалар ва ўсмирлар саломатлик ҳолатни ҳимоялаш ва мустаҳкамлашга қаратилган санитария меъёрлари, қоидалари ҳамда таълим ва тарбияга қулай шароитлар яратиш, турли таълим муассасаларини лойиҳалаштириш ва қуриш, кун тартибини тўғри ташкиллаштириш, таълим ва тарбияга қулай гигиеник шароит яратиш, болалар ва ўсмирлар гормоник ривожланиши ва функционал ҳолатини шакллантириш ҳамда юқори ишлаш қобилиятини таъминлашга қаратилган соғломлаштириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш катта ўрин тутади.

Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модули талабаларда мутахассисликка оид тафаккур ва дунёқарашни шакллантиришда катта аҳамиятга эгадир. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулини чуқур ўрганиш тегишли соҳалар муаммоларини ҳал қилишда муҳим ўрин тутади ҳамда бўлғуси умумий гигиенист-эпидемиолог врачларни клиник фикрлаш, касалликларни олдини олиш учун замин яратиб беради.

2.Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади - назорат остидаги объектларда давлат санитария назорати олиб бориш учун назарий ва амалий тайёргарликни таъминлаш, мулкчиликнинг шаклларидан қатъий назар турли таълим муассасаларида Давлат санитария назорати ўтказишда амалий кўникмаларни ўрганишдан иборат. Бунинг учун турли таълим муассасаларида болалар ва ўсмирлар саломатлик ҳолатини ҳимоялаш ва мустаҳкамлашга қаратилган санитария меъёрларини, таълим ва тарбияга қулай шароитлар яратишни, турли таълим муассасаларини лойиҳалаштириш ва қуриш, болалар ва ўсмирлар кун тартибини тўғри ташкиллаштиришни ўргатиш керак.

2.2. Модулнинг вазифалари:

- болалар ва ўсмирлар жамоаси саломатлик ҳолати ва жисмоний ривожланишини ўрганиш ва тахлил қилиш;
- болалар ва ўсмирлар саломатлик ҳолатига ташқи муҳит омилларини таьсирини гигиеник баҳолашни ўрганиш;
- болалар ва ўсмирлар муассасаларини лойиҳалаштириш, қуриш ва қайта қуришда давлат санитария назорати олиб бориш, болалар жиҳозларини ишлаб чиқариш устидан давлат санитария назорати олиб бориш;
- болалар таьлим тарбия шароитини гигиеник баҳолаш;
- турли таълим муассасаларида ходимлар ва тарбияланувчилар орасида соғлом турмуш тарзини ташкиллаштириш.

2.3. ***Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:***

6-семестр якунида:

Талаба:

- болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулининг мақсади ва вазифалари ҳақида;
- болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулининг долзарб муаммолари;
- болалар ва ўсмирлар саломатлик холатини ҳарактерловчи кўрсаткичлар ҳақида;
- болалар ва ўсмирларни антропометрик кўрсаткичлари ҳақида;
- болалар ваўсмирларни жисмоний ривожланиш стандартлари ҳақида;
- мактабгача таълим ташкилоти лойиҳасини экспертиза қилиш ва гигиеник бахолаш;
- мактабгача тарбия ёшидаги болалар овқатланишини гигиеник баҳолаш ҳақида;

- мактабгача таълим ташкилоти кун тартибини санитария гигиеник баҳолаш тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***;

- мактабгача таълим ёшидаги болаларни мактабга етуклигини аниқлашни;

- мактабгача таълим ташкилотларида лаборатор-инструментал текшириш ишларини олиб боришни билиши ва улардан фойдалана олишни;

– хронометраж, хронорефлексометрия, треморометрия, динамометрия, актография, анкета сўров усуллар ёрдамида қиёсий анализ қилишни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;

- мактабгача таълим ташкилотлари ходимлари ва тарбияланувчиларини соғломлаштириш тадбирлари режасини ишлаб чиқиш хамда эпидемиологик тадбирларни яхшилаш ***каби малакаларига (шу жумладан, гигиеник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***

8-семестр якунида:

- умумтаълим мактаблари лойиҳаларини экспертиза қилиш ва гигиеник баҳолаш хақида;

- мактаб интернатлари лойиҳаларини экспертиза қилиш ва гигиеник баҳолаш хақида;

- умумтаълим мактабларида дарс жадвали тузишни баҳолаш мезонлари ҳақида;

- мактаб ёшидаги болалар овқатланишини гигиеник баҳолаш ҳақида;

- умумтаълим мактабларида меҳнат таълими дарсларини ташкиллаштириш хусусиятларини;

- мактаб жиҳозларини санитар гигиеник баҳолаш ҳақида;

- мактаб дарсликларини санитария гигиеник баҳолаш хақида;

- умумтаълим мактабларида ўқув жараёнини гигиеник баҳолаш ҳақида;

- жисмоний тарбия машғулотларини гигиеник баҳолаш;

- ўсмирларни касбга йўналтириш ва касб танлашнинг аҳамияти ҳақида;

- турли касбларни танлаш учун касбий маслаҳат ва касбга ажратишни тиббий асослари ҳақида ***тасаввурга эга бўлиши***;

- ўсмирлар организмига асосий касбий ишлаб чиқариш омилларининг таъсирини;

- касбий мактабларда ўқув-ишлаб чиқариш жараёнининг хусусиятларини;

- мактабда ўқув жараёнини ташкиллаштиришнинг услубий асосларини;

-мактаб-интернатлари ва санатор-соғломлаштирувчи муассасаларда кун тартиби ва дарс жадвалани тузишнинг хусусиятларини ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;

– болаларга таълим беришда компьютерлардан фойдаланишнинг гигиеник аспектларини ишлаб чиқиш;

– организмнинг функционал ҳолати ва ишлаш қобилиятини ўрганишнинг услубий асосларини тадбиқ қилиш ***каби малакаларига (шу жумладан гигиеник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***

10-семестр якунида:

- СЭХ болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлими ишининг қонуний хужжатлари ва врачнинг асосий иши ҳақида;

- БЎГБ врачининг иш режаси ва тўлдириш тартиби ҳақида;

- хатлар, маълумотномалар ва далолатномалар турлари ҳақида;

- гигиеник текшириш турлари ва самарадорлигини баҳолаш ҳақида;

- касбий мактаблар лойиҳаларини экспертиза қилиш ва гигиеник бахолаш тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***;

- турли таълим муассасаларида лаборатор-инструментал текшириш ишларини олиб боришни билиши ва улардан фойдалана олишни;

- турли таълим муассасаларини лойиҳалаштириш, қуриш ва қайта таъмирлашда санитар-гигиеник ҳамда санитар-эпидемиологик норма ва қоидаларга риоя қилишда назоратни;

– турли таълим муассасалари овқат тайёрлаш ва овқатланиш ўринларида санитар-гигиеник ва эпидемиологик тахлика омилларини баҳолаш ва профилактик чора-тадбирлар ишлаб чиқишни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;

– турли таълим муассасаларида соғлом овқатланиш борасида санитария маорифи ишларини тарғибот қилиш;

– СЭХ БЎГБ бўлими ОСН материалларини таҳлил қилиш;

– СЭХ БЎГБ бўлими ЖСН материалларини таҳлил қилиш ***каби малакаларига (шу жумладан гигиеник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

6-семестр:

1-мавзу. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модули ва вазифалари. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулининг ўқув ва илмий модул сифатида ривожланиш тарихи.

Модулнинг замонавий тиббиёт соҳасидаги илмий ва амалий тушунчаси, болалар ва ўсмирлар гигиенасининг асосий муаммоларининг тавсифи, ўсувчи

организмнинг саломатлигини сақлашда унинг мақсади ва вазифалари. Замонавий текшириш усуллари, бошқа профилактик тиббиёт соҳалари билан алоқалари. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулининг тарихи ва асосий ривожланиш босқичлари.

2-мавзу. Ўсувчи организм ўсиш ва ривожланишининг асосий қонуниятлари.

Боланинг ўсиш ва ривожланишига ижтимоий гигиеник, биологик, экологик омилларнинг таъсири. Ёш даврийлилиги ва унинг гигиеник меъёрлаштиришда тутган ўрни. Ўсувчи организм ўсиш ва ривожланиши ва унинг асосий қонуниятлари, боланинг ўсиш ва ривожланишига ижтимоий гигиеннк, биологик ва экологик омилларнинг таъсири, ёш даврийлилиги ва унинг гигиеник меъёрлаштиришда тутган ўрни.

3-мавзу. Касалланиш, унинг болалар орасида ёш хусусиятлари бўйича таркиби.

Болалар ва ўсмирлар саломатлик ҳолати ва унга турли омилларнинг таъсири. Саломатлик кўрсаткичлари ва гуруҳлари. Касалланнш ва унинг болалар орасида ёш хусусиятлари бўйича таркибий тузилиши. Болалар ва ўсмирлар орасида касалликларнинг тарқалиш таркиби ва унинг аҳамияти.

7-8 семестр:

4-мавзу. Болалар ва ўсмирлар жисмоний ривожланиш тартиби. Акселерация ва унинг назарияси.

Болалар ва ўсмирлар жисмоний ривожланиш тартиби ва унинг ёш гуруҳлари орасидаги меъёрлари. Акселерация ва унинг назарияси. Болалар ва ўсмирлар жисмоний ривожланиш меъёрлари ва унинг баҳолаш усуллари. Акселерация. Акселерация гипотезаларини сабаблари ва саломатлик ҳолатига алоқаси.

5-мавзу. Умумтаълим мактабларини лойиҳалаштириш ва қуришнинг гигиеник талаблари.

Умумтаълим мактабларини қуриш соҳасида давлат санитария назорати ўрнатиш. Болалар муассасаларини лойиҳалаштириш, қайта таъмирлаш ва фойдаланишга топширишни гигиеник асослари. Умумтаълим мактабларини лойиҳалаштиришнинг гигиеник асослари. Ер майдони ва бинога қўйилган гигиеник талаблар.

6-мавзу.Ўзбекистон шароитида мактабларда ҳаво-иссиқлик алмашинуви ва ёритилганлигига бўлган гигиеник талаблар.

Ёритилганлик тартибини гигиеник асослаш ва унинг ўсувчи организмга таъсири (суяк, кўриш ва бошқа тизимларга). Ҳаво-иссиқлик алмашинуви ва ёритилганликнинг гигиеник меъёрлари. Турли таълим муассасаларида

ёритилганлик тартиби ва ултрабинафша нурлар етишмовчилиги ва унинг олдини олиш тадбирлари.

7-мавзу. Мактабда ўқув жараёнини гигиеник асослари.

Мактабда ўқув жараёнининг гигиеник асослари. Болаларни ўқитишда компьютерлар ва ЭҲМ дан фойдаланишни гигиеник аспектлари. Ўқитиш давомида ўқув жараёнига ЭҲМ ва компьютерларни қўллаш.

8 –мавзу. Мактаб жихозларига бўлган асосий гигиеник талаблар.

Тана ҳолатини гигиеник асослари. Болалар ва ўсмирлар жиҳозларининг турлари. Синф хоналари асосий жиҳозлари. Дифференция. Дистанция. Жиҳозлар ва уларни жойлаштиришга қўйилган гигиеник талаблар.

9-мавзу. Болалар ва ўсмирлар контингентларини меҳнат ва касбий таълимига ўргатишнинг гигиеник асослари.

Болалар муассасаларида меҳнат таълимини ташкиллаштиришга қўйилган гигиеник талаблар. Болалар ва ўсмирлар меҳнат фаолиятига функционал хусусиятларини шаклланиши, ўсувчи организмига меҳнатнинг таъсири. Турли касбларда ўсмирларни касбга ажратиш ва касбий шифокор маслаҳатини ташкиллаштиришнинг тиббий асослари.

10-мавзу. Ўсмирларни касбга йўналтиришнинг гигиеник асослари

Турли касбларда ўсмирларни касбга ажратиш ва касбий шифокор маслаҳатини ташкиллаштиришнинг тиббий асослари. Мактаб ўқувчилари ва ўсмирларни касбга йўналтиришни аҳамияти. Шифокор касбий маслаҳатини мезонлари. Ўсмирлар меҳнатини ҳимоя қилишнинг асосий қонуний хужжатлари.

9-10 семестр:

11-мавзу.Ривожланишида нуқсони бўлган болалар муассасаларини лойҳалаштириш ва қуришнинг гигненик асослари.

Сурункали касалликлари бор болаларни ўқув тарбиявий муассасаларига бўлган гигиеник талаблар. Мактаб интернатлари ва санаторий туридаги муассасаларга бўлган гигиеник талаблар. Ер майдонининг асосий бўлган замонавий санитар-гигиеник талаблар.

12-мавзу. Турли таълим муасссасаларида санитария ва эпидемияга қарши тадбирлар тартибинннг гигиеник асослари.

Болалар муассасаларида санитария ва эпидемияга қарши тартибни ташкиллаштиришда БЎГ врачининг иш мазмуни. Болалар ва ўсмирлар муассасаларида санитар эпидемиологик қулайликни таъминлаш гигиеник талаблари. Карантин гуруҳи инфекцияларида тавсия этиладиган зарарсизлантириш чора-тадбирлари.

13-мавзу. Болалар ва ўсмирлар соғломлаштириш масканлари устидан санитария назоратини ташкиллаштиришга қўйилган гигиеник талаблар.

Ўзбекистон Республикасида ёзги соғломлаштириш масканлари ижтимоий - гигиеник асослари ва соғломлаштириш чора-тадбирлар, ёзги соғломлаштириш масканлари чора-тадбирларини ташкиллаштириш ва ўтказишда санитария врачининг тутган ўрни. Ёзги соғломлаштириш масканлари врачи иш самарадорлигини баҳолаш кўрсаткичлари. Даволаш йуналишидаги ёзги соғломлаштириш масканларига кўйилган гигиеник талаблар.

14-мавзу. Болалар ва ўсмирлар аҳолисини тиббий таъминотининг гигиеник асослари. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси врачининг асосий вазифалари ва тутган ўрни.

Болалар ва ўсмирлар муассасаларида санитар профилактик ва соғломлаштирувчи чора-тадбирларни ташкиллаштириш ва ўтказиш. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлимида ишлаётган гигиенист ва ўсмирлар врачининг асосий вазифалари.

15-мавзу. Болалар ва ўсмирларни жисмоний тарбиялашнинг гигиеник асослари.

Ўзбекистон микроиқлим шароитини ҳисобга олган ҳолда болалар ва ўсмирларни жисмоний тарбиялашнинг замонавий муаммолари. Жисмоний тарбия воситалари устидан шифокор назоратини ташкиллаштиришнинг асосий мезонлари.

16–мавзу. Турли таьлим муассасаларида болалар овқатланишининг гигиеник асослари.

Ўсувчи организмнинг иссиқлик ва моддалар алмашинувининг хусусиятлари. Болалар ва ўсмирлар овқатланишининг физиологик меъёрлари. Болалар жамоасида овқатланишни ташкиллаштириш ва тартибининг гигиеник мезонлари.

17-мавзу. Полимер материалларга қўйилган гигиеник талабалар.

Болалар ва ўсмирлар муассасаларини лойиҳалаштириш ва қуришда полимер материалларга қўйиладиган гигиеник талабалар. Полимер материлларнинг турлари. Полимер материалларни баҳолаш тартиби. Полмер материаллар устидан Давлат санитария назорати олиб бориш тартиби.

18-мавзу. Болалар ва ўсмирлар орасида соғлом турумуш тарзини шакллантиришда гигиеник тарбиянинг аҳамияти.

Болалар ва ўсмирлар орасида соғлом турмуш тарзининг аҳамияти. Соғлом турмуш тарзининг муҳим ташкил этувчи таркибий қисмлари. Болалар

ва ўсмирлар орасида санитария маданиятини ошириш бўйича чора – тадбирлар мажмуаси ишлаб чиқиш.

3.2. Модулдаги амалий машғулотларнинг мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Модул бўйича машғулотлар 50% назарий (маъруза ва амалий машғулот) ва 50% амалий қисм (ўқув клиник амалиёт)дан иборат бўлган ҳолда ўтказилади. Амалий машғулотнинг назарий ва амалий қисми ўзаро боғлиқ ҳолда ўтказилади.

3.2.1. Амалий машғулотларнинг мавзулар рўйҳати:

6-семестр:

1-мавзу. Болалар ва ўсмирлар саломатлик ҳолатини характерловчи кўрсаткичларни баҳолаш усуллари.

2-мавзу.Антропометрик текшириш усуллари, ўсмирларнинг жисмоний ривожланиш стандартларини ишлаб чиқиш.

3-мавзу.Мактабгача таълим ташкилотлари лойҳасига санитар гигеник баҳо бериш.

4-мавзу.МТТлар ер майдони, ҳаво-иссиқлик алмашинуви, ёритилганлик тартибини баҳолаш.

5-мавзу. МТМ жиҳозлари ва уларни жойлаштиришга гигиеник баҳо бериш.

6-мавзу. Болалар ўйинчоқлари ва кийимларига гигиеник баҳо бориш.

7-мавзу. Мактабгача тарбия ёшидаги болалар овқатланишини гигиеник баҳолаш.

8-мавзу. Мактабгача таълим ташкилоти тарбияланувчилари кун тартибини гигиеник баҳолаш.

9.мавзу. Мактабгача таълим ташкилоти тарбияланувчиларининг мактаб таълим шароитига функционал тайёргарлигини баҳолаш.

7-8 семестр:

1-мавзу.Умумтаълим мактаблари лойиҳасини санитар-гигиеник экспертиза қилиш.

2-мавзу.Умумтаълим мактаблари ер майдони, ҳаво-иссиқлик алмашинуви, ёритилганлик тартибини баҳолаш.

3-мавзу.Умумтаълим мактаблари жиҳозлари ва уларни жойлаштиришга гигиеник баҳо бериш.

4-мавзу.Умумтаълим мактаблари дарсликларини гигиеник баҳолаш усуллари.

5-мавзу. Умумтаълим мактабларида ўқув жараёнини гигиеник баҳолаш усуллари.

6-мавзу. Мактаб ёшидаги болалар ва ўсмирлар овқатланишининг гигиеник асослари.

7-мавзу. Мактаб-интернатларни лойиҳасини санитар-гигиеник экспертиза қилиш.

8-мавзу. Мактаб-интернатларни ер майдони, ҳаво-иссиқлик алмашинуви, ёритилганлик тартибини баҳолаш.

9-мавзу. Мактаб-интернатларни жиҳозлари ва уларни жойлаштиришга гигиеник баҳо бериш.

10-мавзу. Мактаб-интернатлари ўқув жараёнини гигиеник баҳолаш усуллари.

11-мавзу. Академик лицейлар лойиҳасини санитар-гигиеник экспертиза қилиш.

12-мавзу. Касбий мактаблар лойиҳасини санитар-гигиеник экспертиза қилиш.

13-мавзу. Касбий мактаблар жиҳозлари ва уларни жойлаштиришга гигиеник баҳо бериш.

14-мавзу. Организмнинг ишлаш қобилияти.

15-мавзу. Организмнинг функционал ҳолатини баҳолаш усуллари..

16-мавзу. Касбий маслахат олиб бориш ва ўсмирларни касбга яроқлилигини аниқлаш усуллари.

17-мавзу. Ёзги соғломлаштириш масканлари лойиҳасини санитар-гигиеник экспертиза қилиш.

18-мавзу. Ёзги соғломлаштириш масканлари ишини ташкил этиш ва болалар кун тартибини таҳлил қилиш.

9-10 семестр:

1 мавзу.СЭО ва ЖСХ болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлимининг ташкилий услубий ишлари.

2 мавзу. СЭО ва ЖСХда болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлими ишини режалаштириш.

3 мавзу.СЭО ва ЖСХда БЎГ бўлимида далолатномалар, маълумотномалар, хатлар, баённомалар, хисоботлар тузиш тартиби.

4 мавзу. СЭО ва ЖСХда болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлими ОСН хужжатларини ўрганиш.

5 мавзу. СЭО ва ЖСХда болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлими ЖСН хужжатларини ўрганиш.

6 мавзу. МТТларда жорий санитария назорати олиб бориш.

7 мавзу. МТТларда лаборатор-инструментал текшириш.

8 мавзу. МТТларда лаборатор-инструментал текшириш материаллари таҳлили.

9 мавзу. Умумтаълим мактабларида жорий санитария назорати олиб бориш.

10 мавзу. Умумтаълим мактабларида лаборатор-инструментал текшириш.

11 мавзу. Умумтаълим мактабларида лаборатор-инструментал ва жорий санитария назорати материаллари таҳлили.

12 мавзу. Мактаб-интернатларда жорий санитария назорати олиб бориш.

13 мавзу. Мактаб-интернатларда лаборатор-инструментал текшириш.

14 мавзу. Мактаб-интернатларда лаборатор-инструментал ва жорий санитария назорати материаллари таҳлили.

15 мавзу. Академик лицейларда жорий санитария назорати олиб бориш.

16 мавзу. Академик лицейларда лаборатор-инструментал текшириш.

17 мавзу. Академик лицейларда лаборатор-инструментал ва жорий санитария назорати материаллари таҳлили.

18 мавзу. Касбий мактабларда жорий санитария назорати олиб бориш.

19 мавзу. Касбий мактабларда лаборатор-инструментал текшириш.

20 мавзу. Касбий мактабларда лаборатор-инструментал ва жорий санитария назорати материаллари таҳлили.

21 мавзу. Ёзги соғломлаштириш масканларида жорий санитария назорати олиб бориш.

22 мавзу. Ёзги соғломлаштириш масканларида лаборатор-инструментал текшириш.

23 мавзу. Ёзги соғломлаштириш масканларида лаборатор-инструментал ва жорий санитария назорати материаллари таҳлили.

24 мавзу. Ривожланишида нуқсони бўлган ва сурункали касалликларга чалинган болалар муассасаларини гигиеник текшириш.

25 мавзу. ТТМ санитария маорифи ишларини олиб бориш.

26 мавзу. Турли таълим муассасаларида касалланиш таҳлили.

27 мавзу. ТТМ илмий тадқиқот ишларини олиб бориш.

3.2.2. Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Модул бўйича машғулотлар 50% назарий (маъруза ва амалий машғулот) ва 50% амалий қисм (ўқув клиник амалиёт)дан иборат бўлган ҳолда ўтказилади. Амалий машғулотнинг назарий ва амалий қисми ўзаро боғлиқ ҳолда

ўтказилади.

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларнинг мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
- Талабани назарий-методиқ жиҳатдан тайёрлаш ва ҳ.к.

3.2.3. Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар:

1. Мактабгача таълим муассасалари лойиҳасини экспертизаси;
2. Умум таълим мактаблари лойиҳасини экспертизаси;
3. Болалар ўйинчокларини гигиеник баҳолаш;
4. Болалар кийимларини санитар экспертизаси.
5. Мактаб дарсликларини гигиеник баҳолаш.
6. Мактабгача таълим муассасалари кун тартибини баҳолаш.
7. Мактабда ўқув-тарбия жараёнини гигиеник баҳолаш;
8. Жисмоний тарбия машғулотларини гигиеник баҳолаш;
9. Болалар ва ўсмирларнинг жисмоний ривожланишини гигиеник баҳолаш;
10. Жисмоний юкламанинг физиологик эгрилигини аниқланг;
11. Мактабгача таълим ёшидаги болаларни мактабга етуклигини аниқлаш;
12. Болалар пойабзалларига гигиеник баҳо бериш;
13. Мактаб жиҳозларига гигиеник баҳо бериш;
14. Ўсмирларни касбга йўналтирилишини гигиеник баҳолаш;

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйҳати:

УК1[1]. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

УК2. Дунёқарашни шакллантириш учун фалсафий билимларнинг асосларидан фойдаланиш қобилияти;

УК3. Ностандарт вазиятларда ҳаракат қилиш қобилияти, қабул қилинган қарорлар учун ижтимоий ва аҳлоқий жавобгарликни олишга тайёрлик;

[1] УК- умумий компетенция

УК4. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайёрлик;
УК5. Фавқулоддаги вазиятларда биринчи тиббий ёрдам техникасини, ҳимоя усулларини қўллашга тайёрлик;
УКК 1[2]. Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ахборот, библиографик манбалар, биотиббиёт терминологияси, ахборот-коммуникация технологиялари ва ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёрлик;
УКК 2. Профессионал фаолиятдаги муаммоларни ҳал қилиш учун оғзаки ва ёзма равишда рус ва хорижий тилларда мулоқот қилишга тайёрлик;
УКК 3. Тиббий хужжатларни юритишга тайёрлик;
УКК 4. Касбий муаммоларни ҳал қилишда дори воситаларини ва уларнинг комбинацияларини тиббий мақсадларда ишлатишга тайёрлик;
КК 1[3]. Болалар саломатлигини сақлаш ва мустаҳкамлашга, шу жумладан соғлом турмуш тарзини шакллантиришга, касалликлар пайдо бўлиши ва (ёки) тарқалишининг олдини олишга, уларни эрта ташхислашга, уларнинг пайдо бўлиши ва ривожланишининг сабаблари ва шароитларини аниқлашга қаратилган чора-тадбирлар мажмуини амалга ошириш қобилияти ва тайёрлиги, атроф-муҳит омилларининг болалар соғлиғига зарарли таъсирини бартараф этиш
КК 2. Касалликни аниқлаш учун беморларнинг шикоятларини, анамнезидан олинган маълумотларни, текширув натижаларини, лаборатория, инструментал, патологик-анатомик ва бошқа тадқиқотларни йиғиш ва таҳлил қилишга тайёрлиги.
КК 3. Касалликларнинг асосий патологик ҳолатларини, аломатларини, касаллик синдромларини, касалликларнинг халқаро статистик таснифига мувофиқ нозологик шаклларини аниқлаш қобилияти
КК4. Тўсатдан ўткир касалликларга чалинган болаларга бирламчи тиббий ёрдам кўрсатишга тайёрлиги, беморнинг ҳаётига таҳдид солмайдиган ва шошилинч тиббий ёрдамга муҳтож бўлмаган сурункали касалликларнинг авж олган вақтида ёрдам кўрсатиш қобилияти
КК5. Хавф омилларини бартараф этиш ва соғлом турмуш тарзини ривожлантириш бўйича тушинтириш ишларини олиб бориш учун тайёрлиги
КК 6. Далилларга асосланган тиббиёт асосида ахборотни таҳлил қилиш ва оммавий равишда намойиш этишга тайёрлиги
КК 7. Илмий тадқиқотларда иштирок этиш қобилияти

[2] УКК – умумий касбий компетенция
[3] КК – касбий компетенция

Модул давомида ўқув клиник амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Талабаларнинг «Болалар ва ўсмирлар гигиенаси» модули бўйича **амалий қисми** таълим жараёнининг 50%ини ташкил қилади ва амалий машғулотлар «ДСЭНМ» модули, СЭО ва ЖСХнинг Болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлимида ва лаборатория хонасида ўтказилади.

Амалий машғулотда амалий кўникмаларга ўргатиш жараёни батафсил режалаштирилади ва бир неча босқични ўз ичига олади:

1.Биринчи босқич – машғулотнинг мақсади ва вазифаларидан келиб чиққан ҳолда ўрганилаётган амалий кўникмани ўрганиш мотивацион асоси аниқланади, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Амалий кўникмаларни амалга ошириш учун керакли асбоб анжомлар ишлаш механизми, ишлатиш қоидалари билан талабалар таништирилади.

Биринчи босқични амалга ошириш учун кафедрада барча асбоб-анжомлар мавжуд ва ишчи ҳолатда бўлиши лозим.

2. Иккинчи босқич – амалий кўникмани намойиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш. Бу босқични амалга ошириш учун амалий кўникмаларни кадамма кадам алгоритми педагог томонидан ва видеофильмлар орқали намойиш этилади, алгоритм асосида босқичма босқич тўғри бажаришга алоҳида эътибор қаратилади. Талаба амалий кўникмани мустакил, бироқ педагог назорати остида муляжлар, тренажёрлар, фантомлар ва манекенларда, талабалар ўзаро бир-бирида кўп марта машқ қилиб ўрганадилар. Бошида барча босқичларини алоҳида, кейин умумлаштирган ҳолда тўлиқ ва тўғри бажара олгандан сўнг амалиётда қўллашга руҳсат берилади (имитацион тренинг).

Иккинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган амалий кўникмалар қадамма-қадам алгоритми ва видеофильми, ўқув-услубий қўлланмаси, бажариш схемаси ёки техникаси ва ҳ.к., баҳолаш мезонлари ишлаб чиқилган бўлиши лозим. Муляжляр, тренажёрлар, фантомлар ва манекенлар, имитаторлар, асбоб анжомлар бўлиши лозим ва керакли шарт шароитлар (максимал даражада иш шароитига яқин моделлаштирилган) яратилиши лозим. Бу босқичда педагог назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғирлайди. Бу жараёнда талаба ҳаракатлари видеотасвирга олиниб ўзига намоиш этилиши, критик муҳокама қилиниши мумкин. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра куникмани такрорлайди. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда иштирок этадилар. Амалий кўникма автоматизм

дарсигача етказилиши мақсадга мувофиқ.

3. Учинчи босқич - ўрганилган билим ва амалий кўникмани амалиётда қўллаш. Бу босқичда талаба ўзлаштирилган билим ва амалий кўникмани турли хил ҳолатларда (шу жумладан эпидемиологик вазиятларда) қўллашга, олинган натижаларни таҳлил қилишга ва шу маълумотлар асосида ҳаракат тактикасини белгилашга педагог назоратида ўргатилади.

Учинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган ўқув, услубий қўлланмалар, фотосуратлар, вазиятли масалар ва тестлар тўплами, кейслар, далолатномалар, намуналар олиш баённомалари, ўргатувчи эталон далалатномалар, баённомалар ва санитар-гигиеник хулосалар ва х.қ. ишлатилиши лозим. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар нафақат эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда балки командада ишлашда иштирок этадилар.

4. Тўртинчи босқич – ҳулоса. Бу босқичда педагог талаба томонидан олинган билим ва эгаллаган кўникмани турли хил вазиятларда, фаолият жараёнида тўғри ва тўлиқ қўллай олишига ишонч ҳосил қилиши керак ва шунда амалий кўникма ўзлаштирилди деб хисобланади.

Тўртинчи босқични амалга ошириш учун талаба текширув объекти ва санитар-гигиеник лабораторияда мустақил ишлаши педагог томонидан назорат қилинади, тиббий хужжатларни, текширув далолатномаси,намуна олиш баённомасини (хисоб шаклларини) ва гигиеник хулосаларни ёзиб ҳимоя қилганда баҳоланади.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлигини тасдиқлайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади ва педагогга қайта топширади. Талаба барча амалий кўникмаларни ўзлаштирган ҳолда модулни ўзлаштирган ҳисобланади.

4. Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

4.1.Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйҳати:

6-семестр:

1. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулининг вазифалари;
2. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулининг тарихи;
3. МТТ тарбияланувчилари кун тартибини асосий таркибий тузилиши;
4. МТТ тарбияланувчилари овқатланишини таҳлил қилиш;
5. МТТларида соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш;

6. Уюшган жамоаларда болалар ва ўсмирлар касалланишини ўрганиш;

7-8 семестр:

1. Мактаб ўқув қуролларини гигиеник баҳолаш;
2. Мактабда ўқув жараёнини гигиеник баҳолаш;
3. Мактаб ўқувчиларини кун тартибини гигиеник баҳолаш;
4. Мактабларда жисмоний тарбия дарсини ташкиллаштиришнинг гигиеник асослари;
5. Болаларни чиниқтириш усуллари;
6. Мактабларда тиббиёт ходимларининг даволаш-профилактика ишлари;
7. Умутаълим мактабларда учрайдиган соматик касалликларни келиб чиқиш сабабларини гигиеник баҳолаш;
8. Умумтаълим мактабларига қўйиладигин гигиеник талаблар;
9. Касбий мактаблар ўқувчиларининг меҳнат фаолиятини ташкиллаштириш;
10. Касбий мактабларда ўқувчилар организмига таьсир қилувчи омилларни гигиеник асослаш;
11. Умумтаълим мактаблари жиҳозларини жойлаштирилишини гигиеник баҳолаш;
12. Болалар жамоасини соғломлаштиришда болалар ва ўсмирлар гигиенасини аҳамияти, унинг санитария соғломлаштирувчи чоралари ва хавфли омиллар билан боғлиқлиги,бу муассасаларда соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш;

9-10 семестр:

1. СЭО ва ЖСХ БЎГ бўлимининг ташкилий услубий иши;
2. БЎГБи ишини характерловчи асосий кўрсаткичлари;
3. БЎГ бўлими врачининг далолатномалар, маълумотномалар, хатлар, ҳисоботлар тузиш тартиби;
4. Болалар ва ўсмирлар саломатлик ҳолатини СЭО ва ЖСХ БЎГ бўлимининг иш самарадорлигини баҳоловчи кўрсаткичлар;
5. Болалар ва ўсмирлар муассасаларини қуриш ва қайта қуриш устидан огоҳлантирувчи санитария назорати;
6. Полимер ва қоплам материалларига гигиеник тавсиф бериш ва баҳолаш.
7. СЭО ва ЖСХ ОСН хужжаталарини ўрганиш;
8. Турли таълим муассасалари учун ажратилган ер майдонини гигиеник текшириш;
9. Болалар ва ўсмирлар муасасаларида жорий санитария назорати олиб бориш усуллари;
10. Турли таълим муассасаларини СЭО ва ЖСХ буйруғига биноан гигиеник текшириш;

11. Турли таълим муассасаларини чуқурлаштирилган санитар-гигиеник текшириш;
12. Турли таълим муассасаларини жорий санитария назорати ва лаборатор-гигиеник текшириш материаллари таҳлили;
13. Мактаб, мактаб-интернатларини контрол санитар- гигиеник текшириш;
14. Мактаб, мактаб интернат ва касбий мактабларни чуқурлаштирилган санитар гигиеник текшириш;
15. Касбий мактаб, мактаб-интернат ва мактабларда санитария назоратининг текширув материаллари таҳлили бўйича ЖСН;
16. Касбий мактабларни санитар гигиеник текшириш;
17. Мактабларни чуқурлаштирилган санитар гигиеник текшириш ва баённома тўлдириш;
18. Интернет тармоғидан маълумотлар йиғиш ва ундан хулоса, таклифлар тузишда фойдаланиш;

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модули бўйича тавсия этилаётган мустақил ишлар модул тизимида мустақил ишлар модул тизимида турли хил шаклда амалга оширилади:

–берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайёрлаш;

– овқатланиш гигиенаси модулининг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

– илмий мақола, анжуманга маруза тезисларини тайёрлаш;

– вазиятли ва клиник муаммолларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

– кейс (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш;

– график органайзерлаш ишлаб чиқиш ва тўлдириш;

– кроссвордлар тузиш ва ечиш;

– презентация ва видеороликлар тайёрлаш ҳамда мустакил иш жараёнида кенг қўллаш ва ҳ.к.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модули бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

− аудитория машғулотларидан ташқари СЭО ва ЖСХ ва ДСЭНМ модулида тасдиқланган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш дафтарларида акс эттириш;

− аҳоли орасида санитар оқартув ишларини сухбат ва маърузаларни ўтказиш;

− айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;

− берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайёрлаш;

− вазиятли ва клиник муаммолларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

− CASE (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш;

− График органайзерларни ишлаб чиқиш ва тўлдириш;

− Кроссвордлар тузиш ва ечиш;

− Презентация ва видеороликлар тайёрлаш ҳамда мустакил иш жараёнида кенг қўллаш;

- берилган мавзу бўйича презентация тайёрлаш ва ҳ.к.;

Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модули бўйича курс иши режада кўзда тутилмаган.

Модул бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модули бўйича назорат турлари ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорат (ЖН);
- оралиқ назорат (ОН);
- якуний назорат (ЯН).

Модулга ажратилган 15,0 кредитни талаба ЖН давомида йиғади.

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

Жорий назоратда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модули бўйича ЖН оғзаки, ўргатувчи-назорат тестлари, тарқатма материаллари билан ишлаш, вазиятли масалалар, муляж ва фантомларда ишлаш маълумотларини ўрганиш, беморлар билан ишлаш, уйга берилган вазифаларни бажариш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив усулларида иштирокининг фаоллик даражаси, шунингдек, амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштириш даражаси, компетенцияларни эгаллаш (яъни назарий, аналитик ва амалий ёндошувлар) ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назоратда талабалар билими таълим моделига асосланган холда қуйидаги босқичларда амалга оширилади: назарий ва амалий қисм (50:50).

Жорий назорат учун ажратилган 3,5 кредит семестрлар бўйича қуйидагича тақсимланади:

6-семестр – 2,0 кредит

Жорий назорат – 2,0 кредит;

Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

7-8 семестр – 5,0 кредит

Жорий назорат – 5,0 кредит;

Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

9-10 семестр – 8,0 кредит

Жорий назорат – 8,0 кредит;

Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

Талаба 6 семестрда белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида синовли вазифани топширади ва ўтиш (саралаш) балидан ўтсагина кейинги семестрга ўтади. Талаба белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида ЯН (синов)га киритилади.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун якуний назоратгача бўлган муддат берилади.

Модул бўйича талаба рейтинги қуйидагича аниқланади:

Балл	ECTS баҳо	ECTS нинг таърифи		Баҳо	Таърифи
86-100	A	«аъло» – аъло натижа, минимал хатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши; модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши; модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллай олиши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, беморлар курациясида иштирок	5	аъло

			этиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
81-85	B	«жуда яхши» – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли	4	яхши

			муҳокамаларда фаол бўлиши, беморлар курациясида иштирок этиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
71-80	C	«яхши» – ўртача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши		

			ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, беморлар курациясида иштирок этиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;		
60-70	D	«қониқарли» – суст натижа, қўпол камчиликлар билан	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;	3	Қони қарли
55-59	E	«ўрта» – минимал	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли		

		натижага тенг	билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва ҳатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
31-54	FX	«қониқарсиз» – минимал даражадаги билимларни олиш учун қўшимча мустақил ўзлаштириши зарур	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий мантиқий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва	2	Қони қарсиз

			компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		
0-30	F	«мутлоқ қониқарсиз» – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантиқий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ (ОН)

ОНда талаба томонидан модулнинг бир неча мавзуларни ўз ичига олган бўлими ёки қисми бўйича билим ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш даражаси баҳоланади.

Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модули бўйича бўйича ОН семестрда бир марта ўтказилади. ОНга ЖН бўйича тегишли кредитларни тўплаган талабалар киритилади. ОН кафедра мажлисининг қарори билан ёзма, оғзаки, тест ёки (OSKE) шаклларида ўтказилади. ОНда саралаш бали (55балл) йиға олмаган талаба якуний назоратга қўйилмайди.

Оралиқ назоратни ўтказиш жараёни кафедра мудири томонидан тузилган комиссия иштирокида даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, оралиқ назорат натижалари бекор қилинади ва оралиқ назорат қайта ўтказилади.

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ

ЖНга ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба ЯНга киритилади. ЯНда талабанинг билим, кўникма ва малакалари модулнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади. ЯН модул бўйича ўқув машғулотлари тугаганидан сўнг 2-этапда олинади, 1-этап - кафедрада OSCE шаклида, 2-этап тест марказида ўтказилади. ЯНда 55 саралаш баллини йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва

модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади, ЖНда тўлиқ кредитни йиғган бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида ЯНни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда ЯН натижалари бекор қилинади ва қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли ЯНдан ўтолмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида ЯНдан ўтолмаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари

5.1.Асосий адабиётлар:

1. Шайхова Г.И. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси. Дарслик. – Тошкент. TAFFAKUR-BO’STONI. 2011йил
2. Шайхова Г.И. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси. Дарслик. – Тошкент. Toshkent tezkor bosmaxonasi. 2004 йил

5.2.Қўшимча адабиётлар:

1. Демиденко Н.М.. Гигиена. Учебник. – Ташкент. Ўқитувчи. 2002 йил.
2. Демиденко Н.М.. Гигиена.Дарслик. – Тошкент. Ўқитувчи. 2001 йил.
3. «Аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги тўғрисида»ги Қонуни.

2015 й.

4. ҚМҚ,Сан Қ ва М, Дав СТИ, услубий кўрсатмалар.

5.3. Интернет сайтлари:

1. www.tma.uz
2. www.ziyonet.uz
3. www.medlincs.ru
4. www.medbook.ru.
5. www.gov.uz
6. www.lex.uz
7. www.tma.uz
8. www.minzdrav.uz
9. www.mma.ru
10. www.referatw.ru

«БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАР ГИГИЕНАСИ» МОДУЛИДАН СИЛЛАБУС

«Болалар ва ўсмирлар гигиенаси» модулидан силлабус			
Модулнинг тўлиқ номи	**«Болалар ва ўсмирлар гигиенаси»**		
Модул коди: 3.03	Кредит ҳажми: Шундан: *6-семестр – 2,0 кредит* Жорий назорат – 2,0 кредит; Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) *7-8 семестр – 5,0 кредит* Жорий назорат – 5,0 кредит; Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) *9-10 семестр – 8,0 кредит* Жорий назорат – 8,0 кредит; Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)	Модул ўтилиш даври: 6, 7-8, 9-10 семестр	
Таълим йўналиши	5510300 – «Тиббий профилактика иши»	3- 4-5 босқич бакалаврлари	
Модулнинг давомийлиги	3-курс (9 кун); 4-курс (18-кун); 5-курс (27 кун) 54 кун		
Ўқув соатлари хажми:	Жами соат:	540	
	Шунингдек:		

	маъруза	36
	амалий машғулот	288
	мустақил таълим	216
Ўқув модулининг статуси	Махсус модуллар блоки	
ОТМ номи, манзили	Тошкент тиббиёт академияси, Фаробий 2	
Кафедра номи	Болалар,ўсмирлар ва овқатланиш гигиенаси кафедраси	
Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Маърузачиларнинг Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail: E-mail:
Машғулот вақти ва жойи		
Модулнинг мазмуни	Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модули талабаларда мутахассисликка оид тафаккур ва дунёқарашни шакллантиришда катта аҳамиятга эгадир. Болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулини чуқур ўрганиш тегишли соҳалар муаммоларини ҳал қилишда муҳим ўрин тутади ҳамда бўлғуси умумий гигиенист- эпидемиолог врачларни клиник фикрлаш, касалликларни олдини олиш учун замин яратиб беради.	
Пререквизитлар	Овқатланиш гигиенаси, нутрициология, эпидемиология, коммунал гигиена, меҳнат гигиенаси, атроф-муҳит гигиенаси, педиатрия модуллари назарий замин бўлиб хизмат қилади.	
Постреквизитлар	Махсус модуллар учун назарий замин бўлиб хизмат қилади.	
Модулнинг мақсади	назорат остидаги объектларда давлат санитария назорати олиб бориш учун назарий ва амалий тайёргарликни таъминлаш, мулкчиликнинг шаклларидан қатъий назар турли таълим муассасаларида Давлат санитария назорати ўтказишда амалий кўникмаларни ўрганишдан иборат. Бунинг учун турли таълим муассасаларида болалар ва ўсмирлар саломатлик ҳолатини ҳимоялаш ва мустаҳкамлашга қаратилган санитария меъёрларини, таълим ва тарбияга қулай шароитлар яратишни, турли таълим муассасаларини лойиҳалаштириш ва қуриш, болалар ва ўсмирлар кун тартибини тўғри ташкиллаштиришни ўргатиш керак.	
Модулнинг вазифалари	болалар ва ўсмирлар жамоаси саломатлик ҳолати ва жисмоний ривожланишини ўрганиш ва тахлил қилиш; - болалар ва ўсмирлар саломатлик ҳолатига ташқи муҳит омилларини таьсирини гигиеник баҳолашни ўрганиш; - болалар ва ўсмирлар муассасаларини лойиҳалаштириш, қуриш ва қайта қуришда давлат санитария назорати олиб бориш, болалар жиҳозларини ишлаб чиқариш устидан давлат санитария назорати олиб бориш; - болалар таьлим тарбия шароитини гигиеник баҳолаш; - турли таълим муассасаларида ходимлар ва тарбияланувчилар	

	орасида соғлом турмуш тарзини ташкиллаштириш;. –
Модул бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар	***6-семестр якунида:*** ***Талаба:*** - болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулининг мақсади ва вазифалари ҳақида; - болалар ва ўсмирлар гигиенаси модулининг долзарб муаммолари; - болалар ва ўсмирлар саломатлик холатини характерловчи кўрсаткичлар ҳақида; - болалар ва ўсмирларни антропометрик кўрсаткичлари ҳақида; - болалар ваўсмирларни жисмоний ривожланиш стандартлари ҳақида; - мактабгача таълим ташкилоти лойиҳасини экспертиза қилиш ва гигиеник бахолаш; - мактабгача тарбия ёшидаги болалар овқатланишини гигиеник баҳолаш ҳақида; - мактабгача таълим ташкилоти кун тартибини санитария гигиеник баҳолаш тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***; - мактабгача таълим ёшидаги болаларни мактабга етуклигини аниқлашни; - мактабгача таълим ташкилотларида лаборатор-инструментал текшириш ишларини олиб боришни билиши ва улардан фойдалана олишни; – хронометраж, хронорефлексометрия, треморометрия, динамометрия, актография, анкета сўров усуллар ёрдамида қиёсий анализ қилишни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***; - мактабгача таълим ташкилотлари ходимлари ва тарбияланувчиларини соғломлаштириш тадбирлари режасини ишлаб чиқиш хамда эпидемиологик тадбирларни яхшилаш ***каби малакаларига (шу жумладан, гигиеник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.*** ***8-семестр якунида:*** - умумтаълим мактаблари лойиҳаларини экспертиза қилиш ва гигиеник баҳолаш хақида; - мактаб интернатлари лойиҳаларини экспертиза қилиш ва гигиеник баҳолаш хақида; - умумтаълим мактабларида дарс жадвали тузишни баҳолаш мезонлари ҳақида; - мактаб ёшидаги болалар овқатланишини гигиеник баҳолаш ҳақида; - умумтаълим мактабларида меҳнат таълими дарсларини ташкиллаштириш хусусиятларини; - мактаб жиҳозларини санитар гигиеник баҳолаш ҳақида;

	- мактаб дарсликларини санитария гигиеник баҳолаш ҳақида; - умумтаълим мактабларида ўқув жараёнини гигиеник баҳолаш ҳақида; - жисмоний тарбия машғулотларини гигиеник баҳолаш; - ўсмирларни касбга йўналтириш ва касб танлашнинг аҳамияти ҳақида; - турли касбларни танлаш учун касбий маслаҳат ва касбга ажратишни тиббий асослари ҳақида ***тасаввурга эга бўлиши***; - ўсмирлар организмига асосий касбий ишлаб чиқариш омилларининг таъсирини; - касбий мактабларда ўқув-ишлаб чиқариш жараёнининг хусусиятларини; - мактабда ўқув жараёнини ташкиллаштиришнинг услубий асосларини; -мактаб-интернатлари ва санатор-соғломлаштирувчи муассасаларда кун тартиби ва дарс жадвалани тузишнинг хусусиятларини ***билиши ва улардан фойдалана олиши***; – болаларга таълим беришда компьютерлардан фойдаланишнинг гигиеник аспектларини ишлаб чиқиш; – организмнинг функционал ҳолати ва ишлаш қобилиятини ўрганишнинг услубий асосларини тадбиқ қилиш ***каби малакаларига (шу жумладан гигиеник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.*** ***10-семестр якунида:*** - СЭХ болалар ва ўсмирлар гигиенаси бўлими ишининг қонуний хужжатлари ва врачнинг асосий иши ҳақида; - БЎГБ врачининг иш режаси ва тўлдириш тартиби ҳақида; - хатлар, маълумотномалар ва далолатномалар турлари ҳақида; - гигиеник текшириш турлари ва самарадорлигини баҳолаш ҳақида; - касбий мактаблар лойиҳаларини экспертиза қилиш ва гигиеник баҳолаш тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***; - турли таълим муассасаларида лаборатор-инструментал текшириш ишларини олиб боришни билиши ва улардан фойдалана олишни; - турли таълим муассасаларини лойиҳалаштириш, қуриш ва қайта таъмирлашда санитар-гигиеник ҳамда санитар-эпидемиологик норма ва қоидаларга риоя қилишда назоратни; – турли таълим муассасалари овқат тайёрлаш ва овқатланиш ўринларида санитар-гигиеник ва эпидемиологик тахлика омилларини баҳолаш ва профилактик чора-тадбирлар ишлаб чиқишни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***; – турли таълим муассасаларида соғлом овқатланиш борасида санитария маорифи ишларини тарғибот қилиш; – СЭХ БЎГБ бўлими ОСН материалларини таҳлил қилиш;

	– СЭХ БЎГБ бўлими ЖСН материалларини таҳлил қилиш ***каби малакаларига (шу жумладан гигиеник амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***
Таълим бериш усуллари	Маъруза, амалий машғулотлар
Таъминот	видеофильмлар, мультимедияли ва ўқитувчи компьютер дастурлардан, ўқитиш методикасидаги янги технологиялардан, мавзулар бўйича назарий билимларни сўрашдан фойдаланилади; бакалаврларнинг мустақил иши, индивидуал ва гуруҳли презентациялар, уйга берилган вазифаларни тайёрлаш, рефератлар ёзиш, тестлар, вазиятли масалалар ва бошқалар.

Ўқитиш натижалари:

Модулни якунлаганда талаба билади:

6-семестр:

1. Болалар орасида кенг тарқалган касалликларнинг этиопатогенезини;
2. Касалликларнинг хафв омилларини ва уларни бартараф қилиш йўлларини;
3. Болалар ва ўсмирларнинг жисмоний ривожланиш стандартларни ишлаб чиқишини;
4. Болаларнинг ақлий ва жисмоний ривожланишга таъсир қилувчи гигиеник омилларни

7-8-семестр:

5. турли таълим муассасаларини аҳоли яшаш жойларида жойлаштириш мезонларини;
6. турли таълим муассасаларида таълим тарбия шароитларни гигиеник хусусиятларни;
7. организмнинг ишлаш қобилияти ва функционал ҳолатини баҳолаш усуллари;
8. Ўсмирларнинг касбга яроқлигини аниқлаш усуллари;
9. Касбга яроқлиликни психофизоилогик мезонларни баҳолаш тартибини;
10. Болаларни жихозларни гигиеник баҳолаш тартибини;

9-10-семестр:

11. турли таълим муассасаларини аҳоли яшаш жойларида жойлаштириш мезонларини;
12. турли таълим муассасаларида таълим тарбия шароитларни гигиеник хусусиятларни;
13. организмнинг ишлаш қобилияти ва функционал ҳолатини баҳолаш усуллари;
14. Ўсмирларнинг касбга яроқлигини аниқлаш усуллари;
15. Касбга яроқлиликни психофизоилогик мезонларни баҳолаш тартибини.

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:

6-семестр:

1.Болалик даврларида кўп учрайдиган касалликларнинг профилактик тадбирлар режасини ишлаб чиқиш;

2.Турли ёшдаги болаларнинг жисмоний ривожланиш кўрсаткичларини аниқлаш (бўй, тана вазни, кўкрак қафаси айланаси);

3.Болаларнинг мактабга функциона тайёргарлик даражасини баҳолаш;

4.Мактабгача таълим ёшидаги болаларнинг кунлик овқатланиш рациони баҳолаш

7-8-семестр:

4.Турли таълим муассасаларининг лойихасини гигиеник экспертиза қилишни;

5.Болаларни ўқинчоқларини гигиеник баҳолашни;

6.Болалар кийимларини гигиеник баҳолашни;

7.Мактаб жиҳозларни гигиеник баҳолашни;

8.Мактаб дарсликларни гигиеник баҳолашни;

9-10-семестр:

9.Турли таълим муассасалари ер майдонини гигиеник баҳолаш шаклларни тўлдиришни;

10.Турли таълим муассасаларида жорий санитария назоратини олиб боришни;

11.Турли таълим муассасалари лабаратор-инструментал текшириш ишларни олиб боришни;

12.Турли таълим муассасаларида касалланиш материалларини таҳлил қилишни;

13.Турли таълим муассасаларида саниатрия гигиена ва эпидемияга қарши чора-тадбирлар бузилганда жарима солишни;

14.Турли таълим муассасаларидар гигиеник ва эпидемияга қарши тадбирлар бузилганда муассасани иш фаолиятини тўҳтаиш тартибни.